امام خمینی (ره) مجال تازه‌ای برای رشد در اختیار زنان قرار داد

17 خرداد 1403

گفتگوی ویژه شبکه خبر با حضور ایزابلا مرادیان و ویکتوریا آراکلوا؛ از استادان دانشگاه کشور ارمنستان به موضوع جایگاه زن در اندیشه امام خمینی (ره) پرداخت که مشروح این گفت و گو را در زیر می خوانید:

احیای هویت زن در اندیشه‌های حضرت امام خمینی (ره)

سوال: خانم آراکلوا با توجه به این که شما تاریخ ادیان مطالعه کردید، زن را در جمهوری اسلامی ایران در اندیشه‌های بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران چطور دیدید؟

آراکلوا: نکته مهمی که من باید در مورد آن صحبت کنم؛ این است که آن چه ما از جنبش‌ها و گروه‌های مختلف پست مدرن حال حاضر دیدیم که در مورد زن‌ها می‌نویسند، شاهد بودیم که امام خمینی دیدگاهی متفاوت و نگرانی‌ها و توجه خاصی به زنان داشتند. تأکید دیدگاه ایشان بر نگاه منفی که جامعه غربی بر زنان دارد و سوء استفاده‌هایی که از زن‌ها در این جوامع می‌شود نبوده است. در دیدگاه امام خمینی شاهد رویش شکل متفاوتی از هویت زنان بودیم که کاملاً متفاوت است و شاخص‌های متفاوتی دارد. در ایران شاهد بودیم که زنان در حوزه‌های مختلفی پیشرفت کردند و مشارکت زیادی زنان داشتند در جامعه و حوزه‌های مختلف و حرفه‌های تخصصی مختلف؛ این به این معنی است که جامعه سنتی پیشین که پیش‌تر کاملاً زن‌ها را تحت حمایت خود می‌گرفت، حالا زن‌هایی را دارد که آن زن‌ها جامعه را حمایت می‌کنند و این استراتژی ای بوده که امام خمینی بر آن تأکید داشته است.

حیرت استاد دانشگاه ارمنستان از حضور پررنگ زنان در عرصه‌های اجتماعی

سوال: ایزابلا مرادیان آن چه از زنان جمهوری اسلامی ایران شنیده بودید و آنچه که دیدید در عرصه‌ها و جایگاه‌های مختلف چه بود؟ چه شد؟ با تفکرات شما چه تغییراتی کرده است؟

ایزابلا: این فرصتی است برای من که جامعه واقعی ایران را از نزدیک ببینم، چون من در کشورهای مختلفی که در خارج از مرزهای ایران هستند، خیلی حرف‌های منفی درباره ایران شنیده بودم که مردم ایران خیلی بسته هستند و رفتارهای غیرعادی دارند، اما من با چشم‌های خود اینجا دیدم که همه اینها دروغ است و واقعاً متعجب شدم وقتی دیدم که زنان به عنوان منشی، عکاس و نورپرداز فعالیت می‌کنند. در حوزه‌های حرفه‌ای و مختلف فعالیت می‌کنند. در ایران بسیار مسئله شوکه‌کننده‌ای برای من بود. در گرجستان و جاهای دیگر دیدم که این اتفاق‌ها نمی‌افتد، ولی در ایران دیدم در برج میلاد که خانم‌ها با شجاعت تمام از روی برج جامپ می‌کنند و پایین می‌پرند و این نشانه شجاعت این زنان است.

تفاوت جایگاه زن در ایران با غرب در دیدگاه امام (ره)

سوال: خانم آراکلوا اشاره کردید زن در جمهوری اسلامی ایران از نگاه شما و مطالعاتی که کردید، بسیار متفاوت است با آن تعریف و استفاده‌ای که در غرب از یک زن می‌شود. این تفاوت‌ها را بیشتر به

ما بگویید. در اندیشه امام راحل؛ بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران چگونه زن تعریف شده و شما آن را چگونه دیدید و الان زن در غرب چگونه است؟

آراکلوا: باید بگویم که در غرب موضوعات مختلفی در مورد زنان دخیل است. نکته اول؛ یکی بحث سیاسی است. در خیلی از کشورها شاهد هستیم که موضوع زنان، بیس سیاسی دارد، اما تاکید می کنم من خیلی جذب راهبرد امام خمینی بودم که باعث شده زن‌ها را وارد انقلاب کند. امام خمینی در این مسئله تمرکز داشته که سوء استفاده‌هایی که از زنان در جوامع غربی می‌شود، در ایران از این مسئله ممانعت شود و این توجه ویژه‌ای است که در این راهبرد وجود دارد و نقش ویژه‌ای را برای زنان در جامعه قائل شدند. در صحبت‌های امام خمینی پیش از انقلاب هم ما شاهدتوجه ایشان به زنان را شاهدبودیم. امام خمینی به این مسئله توجه داشتند و این نکته را بازگو کردند که اسلام زن‌ها را در طبقه پایین قرار نمی‌دهد، بلکه آنها را به سطح بالا؛تحصیلات عالیه می رساند و در حال حاضر ما در کشور شما شاهد هستیم، در کشورهای اسلامی دیگر شاهد این سطح توجه نبودیم. در چهار دهه قبل امام خمینی به شکل خیلی ویژه‌ای این راهبرد را اجرایی کردند و زن‌ها را در تمام حوزه‌های اجتماعی که می‌توانستند به توسعه مطلوب رساندند.

تنها سفر کردن زنان از نگاه آراکلوا؛ زنان ایران استقلال هویتی دارند

سوال: آمار زنان ما در حوزه‌های مختلف پس از پیروزی انقلاب اسلامی به طرز چشم‌گیری افزایش پیدا کرد، شما در این سفر اشاره کردید که در مکان‌های تفریحی رفتید، از دیدن زنان جسور ما بسیار لذت بردید، در این سفر که به ایران داشتید، با کدام‌یک از زنان موفق ما مواجهه داشتید؟

مرادیان: بله من برای اولین بار در ایران بودم و علاقه‌مند به داشتن ارتباط با زنان ایران هستم تا بتوانم جایگاه آنها را در جامعه درک کنم و برای من خیلی جالب است که شما خیلی رویدادهای مختلفی را دارید که هنوز این رویدادها را حفظ می‌کنید. در کشورهای مختلف؛ در پاکستان و کشورهای اسلامی دیگر، زن‌ها در شرایطی که خانم‌های ایرانی هستند، نیستند. خانواده‌های پاکستانی را من در فرودگاه‌های لندن دیدم که فقط سرپرست خانواده پاسپورت و گذرنامه داشتند. این مسئله خیلی برای من جالب بود که دیدم زن‌های ایرانی به تنهایی می‌توانند سفر کنند. این مسئله خیلی برای من جالب بود که در کشورهایی نزدیک شما، این اتفاق‌ها شاید کمتر بیفتد و جامعه خیلی بسته‌تری ممکن است داشته باشند. من سفری به کردستان داشتم؛ با زن‌ها در تنها بخش اسلامی آن، تجربه ملاقات داشتم و شاهد بودم که حوزه‌های مدرنی بودند که زن‌ها در آن فعالیت داشتند، اما در ایران من شاهد هستم که این باور در هر چیزی که در کشور شما باشد وجود دارد که شما به این باور رسیدید که زن‌ها جایگاه خاصی داشتند و بسیار قابل توجه و قابل ستایش است.

مرادیان: امام خمینی(ره) بر تعلیم و تعلم زنان تاکید داشتند

سوال: خانم مرادیان زنان موفق ما در حوزه‌های پزشکی و هر حوزه‌ای که فکرش را کنید الان ورود پیدا کردند و شاخص‌ها و توانمندی‌های بی‌شماری دارند. ضمن این که این زنان در عرصه اجتماعی در کنار افراد بسیار موفقی هستند، در مطالعه تاریخ ادیان و وقتی تمرکز پیدا کردید در دین مبین اسلام و البته جمهوری اسلامی ایران، وارد خود خصوصیات شخصیتی بنیانگذار فقید جمهوری اسلامی ایران؛ امام راحل؛ امام خمینی هم شدید، علاقه ایشان به خانواده، موضوع احترام به بانوان، احترام به نزدیکانشان، می‌خواهم راجع به این خصوصیت‌ها صحبت کنیم.

آراکلوا: من در مطالعه‌ای که داشتم، در مورد قوانین اسلامی تحقیق کردم و متوجه شدم که این مسئله را امام خمینی مورد نظر داشتند و موردملاحظه قرار دادند. امام خمینی تأکید بر این مسأله داشتند که زنان می‌بایستی آموزش ببینند، می‌بایستی تحصیلات عالیه داشته باشند تا سطح جامعه بالا برود. این استراتژی و راهبردی بوده که امام خمینی در جامعه اعمال کرده بودند. باید بگویم که ما زن‌های خیلی برجسته‌ای را در ایران داریم، به عنوان مثال، خانم ابتکار که یک سیاستمدار هستند و پیشتر هم معاون ریاست جمهوری بودند و اسم‌های الهام امین‌زاده که پیشتر هم در معاونت ریاست جمهوری بودند. شما در جامعه خودتان خانم فرزانه شرفبافی را داشتید که او تنها زنی بوده که شرکت دولتی داشته که در کشورهای شرقی و غربی ما شاهد اینها نبودیم که بتوانند یک شرکت هواپیمایی داشته باشند. این زن‌های برجسته‌ای که در ایران دیدیم، این اتفاق‌ها خیلی اتفاق‌های بدیعی هستند.

سوال: خانم آرکلوا، آمارهایتان، اسامی که گفتید؛ خانم امین‌زاده، خانم ابتکار و دیگر زنان موفقی که هم در عرصه سیاسی و هم اجتماعی و هم اقتصادی داریم، هر جا که نگاه کنیم ما یک بانوی موفق را داریم. می‌خواهم برگردم به جایگاه مادری و وظیفه همسری در کنار نقش فعال اجتماعی؛ این را در جمهوری اسلامی ایران چطور دیدید؟

مرادیان: من در شهرهای مختلف دیگر ایران نبودم و اگر بار دیگری وارد ایران بشوم به ایران بیایم این کار را خواهم کرد، من که شاهد بوده‌ام که زن‌های ایرانی بسیار آزاد بودند و بسیار در خانواده‌های جوانی در کنار همدیگر بودند در کنار مردهایی که به فرزندانشون و همسراشون توجه می‌کردند و این نشان می‌دهد که در خانواده‌های ایرانی فضا و رابطه عاطفی تنگاتنگی وجود دارد و این به عنوان مثال در کشورهای دیگر مثلا در بلژیک که بودم اینها را کمتر دیدم که مثلاً بچه‌ها و همسران در کنار هم باشند این خیلی مهم است که در کشور شما در جامعه و ما بر این باور هستم که ایران از جمله کشورهایی است که در آن به نحو بسیار مناسب و مطلوبی نقش زن‌ها و روشن شده و زنان به عنوان مادر به عنوان دختر در یک خانواده ایفای نقش می‌کنند.

سوال: خانم آراکلوا می‌خواهیم برای ما از آن چیزی که مقامات جمهوری اسلامی ایران رهبر فقید جمهوری اسلامی ایران، امام راحل و همچنین رهبر معظم انقلاب اسلامی حضرت آیت‌الله خامنه‌ای درباره موضوع زن که هم می‌تواند مادر باشد هم همسر باشد هم یک فعال اجتماعی در عرصه بین الملل چگونه هست بگویید؟

آراکلوا: خیلی سؤال خوبی است می‌شود گفت که راهبرد امام خمینی (ره) بنیانی بود که ما شاهد بودیم موجب شده مسیر را باز بکند که خانواده‌ها در جامعه بتوانند پیشرفت بکنند و بالنده بشوند ما در خانواده‌های غربی و در خانواده‌های سنتی که در شرق داریم شاهد این مسئله نیستیم و ما شاهد هستیم که در جوامعی که سنتی و بسته هستند به زن‌ها توجهی نمی‌شود و اما باید بگویم که در انقلاب اسلامی ما شاهد بودیم که نود درصد زن‌ها حمایت کردند، هفتاد و پنج درصد و دانشجوها دانشگاه‌های ایران در حال حاضر می‌توانیم بگوییم که خانم‌ها هستند و در موقعیت‌های براساس آمارها موقعیت‌های ویژه‌ای را زن‌ها در پست‌های بالاتر به خودشان اختصاص دادند و همین طور شاهد هستیم که قضات زن در ایران حضور دارند همچنین در مسابقات مختلف مثل المپیک شاهد این بودیم که زن‌ها در حوزه ورزشی فعال بودند همچنین شاهد هستیم که در فستیوال‌ها و جشنواره‌های مختلف فیلم زن‌های بازیگر ایرانی حضور داشته‌اند و اینها همه نشان می‌دهد که وقتی در یک فیلمی زن‌ها مطرح می‌شوند و می‌توانند حضور داشته

باشند و این نشان می‌دهد که آن راهبرد مسیر خودش را پیش برده تمامی کلیشه‌هایی که در مورد ایران وجود دارد و تمامی ویژگی‌های منفی که به ایران که اختصاص می‌دهند و همچنین تلاش‌هایی که دارد صورت بگیرد برای اهریمن سازی از ایران همگی غلط است و بایستی من تاکید بکنم و تمامی اینها نتیجه استراتژی هستش که امام خمینی در طول سال‌ها داشتند.

زنان ایران را در جامعه و خانواده موفق دیدم

سوال: خانم ایزابلا آنچه که الان اظهار می‌کنند خانم ویکتوریا در استودیو راجع به زنان در پس از پیروزی انقلاب اسلامی جایگاه شان تغییرات شان اشاره می‌کنند به تحصیلاتشان نقش فعال شان فکر می‌کنید چقدر تاثیرگذار باشد در آن تصویر منفی که غرب از جمهوری اسلامی ایران از زنان در جمهوری اسلامی ایران ساخته و آن را بر هم زند؟

مرادیان: باید بگویم که این تفاوت زمانی روشن می‌شود که ما در کشورهای مختلفی حضور داشته باشیم و این امکان برای ما به وجود بیاید که بتوانیم همه چیز را از نزدیک ببینیم در غرب زنان تنها می‌توانیم بگوییم که سرباز می‌شوند یا به کارهایی از این دست خیلی بحث خانواده مطرح نیست و آنها مشاغلی را دارند و کارهایی که مردان می کنند انجام می‌دهند، اما در ایران در ارمنستان و دیگر کشورها ما شاهد هستیم که زن تقلیل پیدا نمیکند و زن‌ها در حوزه فیزیک فعالیت می‌کنند می‌توانند وکیل باشند می‌توانند در کنار همه آن‌ها همسر دختر یا خواهر در یک خانواده باشند و این تفاوتی است که با کشورهای غربی وجود دارد و در این مسئله باید یک نکته خدمتتان بگویم وقتی وارد کشور شما شدم من هیچ وقت یک همچین قدرتی را از ایران در ذهنم نداشتم و این برای من بسیار جالب بود که بتوانم این لباسی را که شما الان دارید ببینم و با همین پوشش شما احساس راحتی بکنید من بسیاری از زنانی را دیدم که گفتند که این خیلی قشنگ است و ما نباید این را فراموش کنیم که در روح ما مهم است و بعد مشاغل ما، ما می‌توانیم خیلی کارهای دیگر را انجام بدهیم ولی بایستی این نکته را همیشه در ذهن داشته باشیم که در ابتدا ما یک زن هستیم.

سوال: ما یک ورزشکار داریم که با فرزندش میرود در جایگاه و مدالش را دریافت می‌کند یک پزشک داریم که با حجاب دراتاق عمل ظاهر می‌شود و سر کارش حاضر می‌شود و یک عمل بسیار سختی را انجام می‌دهد، استاد دانشگاهی داریم که با حجاب اسلامی بسیار فعال هستند نکته‌ای که خانم ایزابلا به آن اشاره کردند با لباس و با حجابی که بسیار راحت در جامعه حضور پیدا می‌کنیم فعالیت می‌کنیم نقش مادری فعالیت اجتماعی انجام می‌دهیم این چه پیامی را به دنیا مخابره می‌کند؟

آراکلوا: وقتی در مورد پوشش صحبت می‌کنیم بایستی این مسئله را در نظر بگیریم که یک‌سری قوانینی راجع به پوشش هست و اینها بایستی رعایت شود و این نکته‌ای است که می‌بایستی بهش توجه بشود و من شاهد هستم که خیلی از زن‌ها روی سرشان را می‌پوشانند و این واقعاً مساله‌ای نیست و من خودم موهایم را می‌پوشانم که این به نوعی معنای این است که من یک نوعی از آزادی را برای خودم می‌خواهم و ما در غرب شاهد این هستیم که از این موضوع تفسیر غلطی صورت می‌گیرد و خلاف این را می‌بینند.

با این حال من هم فکر می‌کنم که این کاملاً رفتار آزادانه‌ای است و ما نشان می‌دهیم به نحوی که هستیم ارائه می‌کنیم در جامعه ما به دنبال این هستیم که پوشیده باشیم این شادی واقعی برای زن‌ها چیست؟ شادی واقعی برای زن‌ها این است که خانواده خودشان را داشته باشند کودک خودشان را داشته باشند و در عین حال بتوانند به پیشرفت توسعه برسند که در کشور ایران و در جوامع دیگر مردم شاهد هستیم.

در کشورهای دیگر این فرصت را برای پیشرفت پیدا نمی‌کنند نقل آنچه به عنوان مثال در افغانستان شاهد هستیم. در ایران مادران بسیار عالیقدر داریم که توانستند در جامعه حضور داشته باشند و حرکت رو به جلوی خودشان را داشته باشند و در عین حال بتوانند مادر خوبی هم باشند و این همان راهبردی هستش که امام خمینی پیش گرفت ولی می‌بینیم که در غرب تفسیر غلطی در مورد زن شاهد هستیم.

سوال: خانم ایزابلا تعریفی که ما از زن کردیم یک زن واقعی بدون اینکه یک نگاه هوس آلود روی او باشد و بتواند فعالیت کند بتواند مادر باشد، بتواند همسر باشد بتواند اثر گذار باشد حالا چه در خانواده خودش و در جامعه ما برای ساختن این زن در هر عرصه‌ای یک وظیفه‌ای داریم به نظر شما با توجه به تجربه سفر به جمهوری اسلامی ایران این وظیفه چگونه باید باشد؟

آراکلوا: من خیلی تجربه جالبی داشتم بنده سه درجه عالی دارم و در ارمنستان آن‌ها به من این امکان را دادند تا بتوانم مطالعات خودم را داشته باشم بتوانم شغل خودم را داشته باشم و ازکاری که می‌خواهم لذت ببرم، من یک مدرک موسیقی دارم مدرک وکالت دارم من به عنوان یک وکیل فعالیت‌های خودم را دارم و میتوانم بگویم که در تعداد محدودی از کشورها در جهان زن‌ها می‌توانند واقعاً آنچه که می‌خواهند را فقط انجام بدهند به عنوان مثال حتی در ایران که تحت تحریم هست در تحت محدودیت‌هایی هست، دولت شما این امکان را برای شما فراهم آورده و زن‌های بسیاری را من دیده‌ام که ازدواج کرده‌اند بلکه تحصیلات عالیه دارند و انواع مختلفی از مشاغل را دارند و شاهد بوده‌ام که آن‌ها این کارها را صرفاً به خاطر حقوق یا درآمد انجام نمی‌دهند و آنها کار را انجام می‌دهند و این بینش را دارند که می‌خواهند که برای جامعه خودشان مفید باشند برای آینده ایران بزرگ.

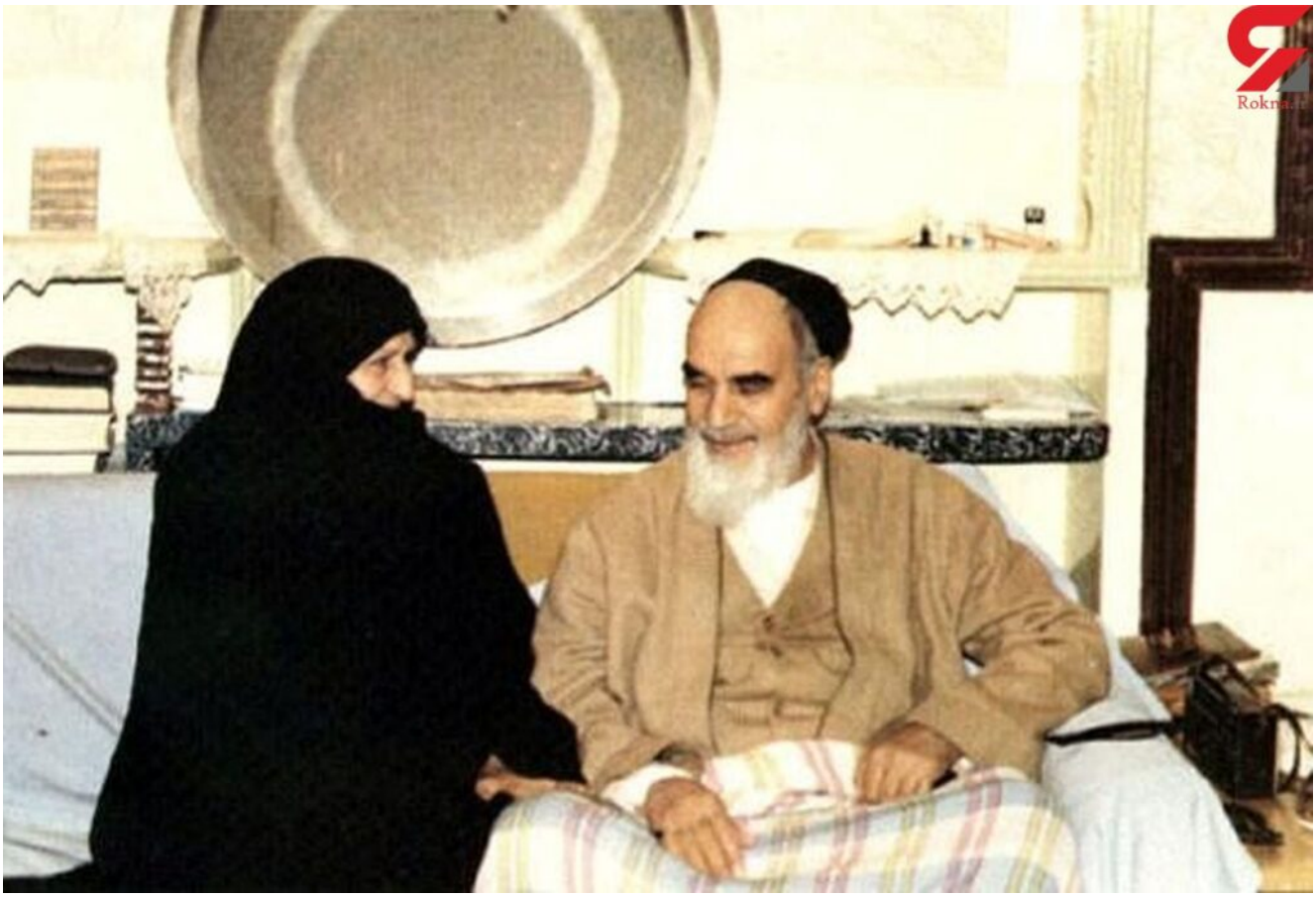

سوال: الان نکاتی را گفتند ما زنان و بانوان حالا در جمهوری اسلامی ایران چه کسانی که تصویر

واقعی یک زن را جدا از هر آنچه که وجود دارد می‌دانند و حس می‌کنند وظایفی داریم برای مخابره هم پیامی که جایگاه زن در جمهوری اسلامی ایران دارد و هم بازتعریف اون در غرب و کشورهایی که جایگاه واقعی زن را ندارند و نمی‌شناسند وظایف ما چی هست؟ پیام ما چی هست؟ ما چگونه می‌توانیم آنچه که واقعی هست مخابره کنیم؟

آراکلوا: نکته‌ای که بهش توجه بکنیم این است که در حال حاضر این جنگ بزرگی علیه جوامع سنتی چه حالا اسلامی باشد و چه مسیحی در جریان است و در ارمنستان هم ما این را داریم که در چند دهه هست که ما شاهد این هستیم که نهادهای سنتی مان با نهادها لیبرال فاشیسم دارند جایگزین میشوند هدف اون‌ها این هستش که خانواده‌ها را از بین ببرد و جامعه را در هم بشکنند و سنت‌ها را از بین ببرند و تغییراتی در شخصیت افراد ایجاد بکند لیبرال فاشیسم دنبال این است که یک رویکرد سنتی هست و فرقی نمی‌کند که چه در جامعه سنتی باشد چه در جامعه مسیحی باشد و امام خمینی یک جایگزین و آلترناتیوی در این زمینه ارائه کرده‌اند و خواستند که محافظت بکنند از این لیبرال فاشیسم من این را باید بگویم که لیبرالیسم به هیچ کجا می‌رسد به ناکجا آباد می‌رود و جامعه شما دارد با توجه به قانون اساسی که دارد از شما محافظت می‌کند، چون دارد از باورها و اراده‌های سنتی و از شخصیت شما مراقبت می‌کند.

سوال: من شما را استاد دانشگاه ارمنستان معرفی کردم و اجازه بدهید که در آخرین گام گفتگوی امشب راجع به شما بیشتر بدانیم، تالیفات کتاب شما، اینکه اگر فرزند دارید، فعالیت‌هایی که در کشور خودتان انجام می‌دهید؟

آراکلوا: من استاد مطالعات تاریخ هستم و تاکید من در مطالعات بر مطالعات جامع شیعه هست و چند کتاب دارم و مقالات متفاوت متعددی در حوزه‌های مختلفی دارم و نکته دیگری که موجب الهام من می‌شود خانواده من هست کودکان من و نوه من و همه اینها یک هماهنگی است که در زندگی فعالانه‌ای که در حال حاضر دارم متکی بر آن هست من فرصت داشتم که آن‌ها را در کنار خودم داشته باشم و من هنوز هم در جامعه سنتی زندگی می‌کنم و تمایل بر این دارم که از خانواده محافظت بکنم.